

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(α2)**

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 24 Μαΐου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****A1.**

οριστέα έννοια	προσεχές γένος	ειδοποιός διαφορά
πόλις	κοινωνίαν τινά	τοῦ κυριωτάτου πάντων

A2. Ο Αριστοτέλης στο πρωτότυπο κείμενο αναφέρει ότι όλοι τιμούν την αρετή, ο καθένας όμως προσδίδει σε αυτή διαφορετικό περιεχόμενο. Γι' αυτό διαφοροποιείται και ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να ασκείται η αρετή («καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν ... πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς»).

B1. Το ρήμα «ὀρῶμεν» έχει τεθεί σε α' πληθυντικό πρόσωπο. Η επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου παραπέμπει στην κοινή εμπειρική παρατήρηση, όπως ταιριάζει άλλωστε σε εμπειρικό φιλόσοφο, όπως ήταν ο Αριστοτέλης. Επιπλέον, η χρήση του ρήματος «ὀρῶμεν» υποδηλώνει ότι ο φιλόσοφος στηρίζει τα λογικά του επιχειρήματα στην παρατήρηση της αντικειμενικής πραγματικότητας και στην εμπειρία. Τα επιχειρήματα αυτά τα χρησιμοποιεί για την προώθηση της σκέψης του και για τη συναγωγή συμπερασμάτων. Αντιλαμβανόμαστε, επομένως, ότι ο Αριστοτέλης συνδύαζε τα χαρακτηριστικά του θετικού επιστήμονα με τη θεωρητική φιλοσοφική σκέψη. Φαίνεται, δηλαδή, ότι ήταν εμπειρικός (:θετικός) και όχι θεωρητικός φιλόσοφος.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(α2)

B2. Ο Αριστοτέλης χαρακτηρίζει τα έργα που δεν ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους «βάνανυσα» («*Βάνανυσον δ' ἔργον ... ἢ τὴν διάνοιαν*»). Τα έργα που δεν ταιριάζουν στους ελεύθερους ανθρώπους είναι αυτά που καθιστούν τον άνθρωπο που τα επιτελεί ευτελή, ανίκανο να κατακτήσει την αρετή και να πράξει σύμφωνα με αυτή. Έτσι η επαγγελματική εκπαίδευση συνδέεται με τους «βανανύσους», δηλαδή με τους ανθρώπους που διαθέτουν τη γνώση και την κατασκευαστική τους ικανότητα στην υπηρεσία των άλλων με αμοιβή, αλλά αυτό είναι στοιχείο δουλικότητας. Φαίνεται ότι ο Αριστοτέλης διακρίνει τη γνώση από την κοινωνική λειτουργία της, από την άποψη ότι η γνώση που οδηγεί σε επαγγελματική εξειδίκευση στο πλαίσιο του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας δεν αναιρεί τον αλλοτριωτικό χαρακτήρα της μισθωτής εργασίας, γιατί ο άνθρωπος «εμπορευματοποιεί» την επαγγελματική γνώση του, δηλαδή ένα ποιοτικό γνώρισμα της ύπαρξής του, και το υποτάσσει στη βούληση του άλλου. Αυτό δεν μπορεί όμως να είναι έργο παιδείας που ταιριάζει σε πολίτη, δηλαδή σε άνθρωπο ελεύθερο και αγαθό που υπηρετεί συνειδητά την πόλη.

B3.

- i. Λ
- ii. Λ
- iii. Λ
- iv. Σ
- v. Λ

B4.

- **παράκληση:** καλουμένη
- **υποθήκη:** νομοθετητέον
- **λήθη:** λανθάνειν
- **ευνοϊκός:** διάνοιαν
- **έκταση:** τείνοντα
- **λάφυρο:** εἴληφε
- **εξαίρεση:** διηρημένων
- **καχεκτικός:** μετέχειν
- **επιτόκιο:** τέχνην
- **αριστείο:** ἀρετῆς

B5. Ο Αριστοτέλης είναι υπέρμαχος της νομοθετικά κατοχυρωμένης παιδείας («*νομοθετητέον*»). Η παιδεία για τον Αριστοτέλη πρέπει να είναι με νόμο κοινή για όλους, γιατί έτσι υπηρετούνται η ευδαιμονία και η ενότητα της πόλης, και να μην παρέχεται ιδιωτικά με πρόγραμμα διδασκαλίας που επιλέγουν οι γονείς. Επιπλέον, ο φιλόσοφος προβάλλει την κοινή παιδεία ως αίτημα της κοινωνικής και πολιτικής ισότητας των πολιτών («*κοινήν ποιητέον*»). Η *κοινή παιδεία* είναι αναγκαία για την ενότητα της πόλης και την ευδαιμονία του συνόλου.

Σύμφωνα με το μεταφρασμένο απόσπασμα, ο Αριστοτέλης παρουσιάζει την λεγόμενη αθροιστική θεωρία αναφορικά με την άσκηση της εξουσίας από το πλήθος. Επισημαίνει ότι το πλήθος υπερέχει του ενός ή των λίγων, γιατί μπορεί να διαθέτει συνολικά περισσότερη αρετή και φρόνηση από αυτούς («*ενωμένοι ... καλύτεροι από εκείνους*»).

Συνεξετάζοντας τα δύο κείμενα, αντιλαμβανόμαστε ότι για να είναι σε θέση το πλήθος να ασκεί την εξουσία χρειάζεται την κατάλληλη παιδεία, ώστε οι πολίτες να εξοπλιστούν με τα αναγκαία εφόδια. Εφόσον, λοιπόν, ο στόχος της πολιτείας είναι να οδηγήσει τους πολίτες στην αρετή και συνακόλουθα στην ευδαιμονία, που είναι ο ύψιστος σκοπός, ο σκοπός αυτός θα επιτευχθεί, μόνο αν παρέχεται κοινό περιεχόμενο μόρφωσης σε όλους τους πολίτες.

Γ1. Ιδιαίτερο γνώρισμα (του έργου) του Σόλωνα (ήταν) η μείωση των χρεών, μέσω της οποίας εγγυήθηκε στον μεγαλύτερο βαθμό την ελευθερία των πολιτών. Άλλωστε δεν (υπάρχει) κανένα όφελος όταν οι νόμοι προσφέρουν ισότητα, την οποία τα χρέη αφαιρούν από τους φτωχούς, αλλά όσο περισσότερο φαίνονται ότι είναι ελεύθεροι, (τόσο) περισσότερο υπηρετούν τους πλούσιους, όταν εκείνοι δικάζουν και εξουσιάζουν και αγοράζουν, γιατί τους διατάζουν και είναι υπηρέτες τους.

Γ2. Ο Ποπλίκολας παρουσιάζεται από τον Πλούταρχο ως ένας σπουδαίος άνδρας, ο οποίος προσέφερε πολλά στην πατρίδα του. Πιο συγκεκριμένα, το πολίτευμά του συνέβαλε στην τήρηση της ευταξίας και της ευκοσμίας («*ή δὲ Ποπλικόλα ... διεφύλαξεν ἐν κόσμῳ τὴν πόλιν*»). Επιπλέον, ως ηγέτης θεμελίωσε και διασφάλισε το πολίτευμα («*μένων... τὴν πολιτείαν*»). Όπως μάλιστα αναφέρει ο ιστορικός, ο Ποπλίκολας κατόρθωσε να καταλύσει τη μακροχρόνια βασιλεία και να κυβερνήσει ο ίδιος με αρετή («*βασιλείαν ... ἐξέβαλε καὶ κατέλυσεν*»).

Γ3.α.

- i. τὰ χρέα, τοῖς οὖσι(ν)
- ii. **θετικός βαθμός:** ισχυρῶς
συγκριτικός βαθμός: ισχυρότερον
υπερθετικός βαθμός: ισχυρότατα

Γ3.β.

- i. σποῦ
- ii. ἐφορῶσι(ν)
- iii. ἀπίοιμεν
- iv. ἡττηθῆναι
- v. ἐχρήτο

Γ4.α.

- **τῇ ἐλευθερίᾳ:** αντικείμενο του ἀπαρεμφάτου *χρηῖσθαι*
- **τῶν κοινῶν:** ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική διαιρετική στις λέξεις *τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα*
- **ζηλωτός:** κατηγορούμενο στο υποκείμενο *ἄτερος* (εννοείται το συνδετικό ρήμα: ἦν)
- **ἀπιών:** κατηγορηματική μετοχή, εξαρτώμενη από το ρήμα *ᾔχετ'(ο)*, με υποκείμενο τη λέξη *ὁ μὲν*
- **τῆς τυραννίδος:** υποκείμενο της γενικής απόλυτης μετοχής *συνισταμένης*

Γ4.β. Πλούταρχος ἔλεγε **τοῦτον** δὲ βασιλείαν ἰσχύουσιν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καὶ κρατοῦσαν **ἐκβαλεῖν** καὶ **καταλῦσαι**, ἀρετὴν μὲν ἴσιν καὶ προαίρεσιν ὁμοίαν **παρασχόμενον**, τύχη δὲ καὶ δυνάμει τελεσιουργῶ πρὸς τῇ ἀρετῇ **χρησάμενον**.